

VALTIONEUVOSTON ASETUS POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNNAN LUONNONSUOJELUALUEISTA

1. Tausta

Asiassa on kysymys Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Oulun seudulla sijaitsevien, valtion hallinnassa olevien valtakunnallisiin suojeluohjelmiin tai Natura 2000 -verkostoon kuuluvien sekä eräiden muiden valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittujen alueiden perustamisesta luonnonsuojelualueiksi. Alueet perustetaan luonnonsuojelulain 17 §:ssä tarkoitetuiksi muiksi luonnonsuojelualueiksi.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelualueiden perustaminen on osa valtakunnallista säädösvalmistelua, jolla saatetaan voimaan usean vuosikymmenen kuluessa luonnonsuojelutarkoituksiin hankituilla tai varatuilla valtion alueilla luonnonsuojelulain mukaiset rauhoitusmääräykset. Metsähallitus on valmistellut ympäristöministeriön ja sen asettaman säädösvalmistelutyöryhmän ohjauksessa alueiden suojelun toteuttamista.

2. Luonnonsuojelualueiden tarkoitus ja sisältö

Asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla toteutetaan osaltaan valtakunnallisten suojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston ja eräiden muiden suojelutarkoituksiin osoitettujen valtion alueiden suojelutoimenpiteet Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Oulun seudulla. Suojelualueiden perustamisen tarkoituksena on säilyttää nämä alueet luonnontilaisina ja turvata niiden ekosysteemien häiriötön kehitys, tarvittaessa myös ennallistamalla muuttuneita luonnonympäristöjä tai hoitamalla luonnonhoitoa vaativia kohteita. Erityisinä suojelutavoitteina Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla on lisäksi niiden suojeluperusteina olevien luontotyyppien ja niille tyypillisen lajiston sekä muiden suojeluperusteina olevien lajien ja niiden elinympäristöjen suojelu, lisääminen ja parantaminen.

Alueet palvelevat myös opetustarkoitusta sekä omatoimista retkeilyä, luonnon harrastusta ja tutkimusta. Alueiden perustaminen tukee myös luonnonvarojen kestäväää hyödyntämistä kuten luontomatkailua, jokamiehen oikeuksin tapahtuvaa marjastusta ja sienestystä sekä säännellysti myös metsästystä.

Tällä asetuksella perustetaan 33 luonnonsuojelualuetta, joiden pinta-ala on yhteensä noin 35 984 hehtaaria.

3. Alueiden luonnonsuojelulliset perusteet

Luonnonsuojelualueiden perustamisella turvataan valtakunnallisten suojeluohjelmien alueiden, METSO-ohjelman puitteissa valtiolle hankittujen alueiden sekä eräiden muiden luonnonsuojelutarkoituksiin osoitettujen alueiden luonnonarvojen säilyminen.

Perustettavat suojelualueet sisältyvät kahta (Kaakkurinneva Kalajoen kaupungissa ja Lintusuo Muhoksen ja Tyrnävän kunnissa) lukuun ottamatta kokonaan tai ainakin osittain Natura 2000 -verkostoon. Näillä alueilla asetuksella toimeenpannaan alueiden suojelutavoitteita vastaava suojelu luonto- ja lintudirektiivin edellyttämällä tavalla. Perustettaviin alueisiin sisältyy mm. Suomen merkittävimpiin kuuluvia lintujen suojelulle tärkeitä kosteikkoalueita sekä muita pesimäalueita. Luontodirektiivin liitteen I mukaisten luontotyyppien ja

niille ominaisen lajiston kannalta alueet ovat tärkeitä mm. aapa- ja keidassoiden, puustoisten soiden, lettojen, boreaalisten luonnonmetsien, primäärisuknessiometsien, boreaalisten lehtojen sekä merenrannikon niittyjen, hiekkarantojen ja erivaiheisten dyynien suojelulle. Natura 2000 –alueiden suojelutavoitteina olevat luontotyytit ja lajit ilmenevät tarkemmin Natura 2000 –tietokannasta. Mainittu Kaakkurinneva sisältyy valtioneuvoston periaatepäätöksellä hyväksytyyn valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Lintusuo puolestaan on maakuntakaavassa varattu luonnonsuojelutarkoituksiin.

Oulun seutu kuuluu Oulun pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan eliömaakuntiin. Suomen metsäkasvillisuuden aluejaossa seutu on keskiboreaalisen vyöhykkeen Pohjanmaan lohossa. Oulun seutu on Perämeren rannikon maankohoamisaluetta, joka korkeimmillaan kohoaa noin 180 metrin korkeuteen merenpinnan yläpuolelle Suomenselän vedenjakajan reunoille. Sen oleellisimpiin luonnonpiirteisiin kuuluvat Perämeren rannikon luontotyytit kuten laajat lintuvesiin liittyvät merenrantaniityt ja hiekkarannat sekä vaihtelevan kokoiset aapasuot, kehityksessään erivaiheiset keidassuot ja enimmäkseen melko pienialaiset, osittain melko hyvin luonnontilansa säilyttäneet metsät.

Linnustoltaan merkittävimmät alueet ovat Perämeren rannikolla sijaitsevat Liminganlahden, Hailuodon ja Siikajoen lintuvesien luonnonsuojelualueet, joihin sisältyy koko maan arvokkaimpiin kuuluvia lintuvesiä. Em. alueet ovat sekä tärkeitä linnuston pesimäalueita että myös merkittäviä muuton aikaisia lintujen levähdysalueita. Kauempana rannikosta Oulujärven rannalla sijaitseva Painuanlahti on niin ikään arvokas lintuvesi. Lisäksi merkittävä lintujen pesimäalue on Oulujärven lintusaarten suojelualue, joka koostuu useista aavalla järvenselällä sijaitsevista lintuluodoista.

Perustettaviin luonnonsuojelualueisiin sisältyy myös monia linnustoltaan arvokkaita suoalueita, joista useimmat ovat EU:n lintudirektiivin mukaisia SPA-alueita. Näitä ovat esim. Niittysuon-Siiransuon, Revonnevan-Ruonnevan ja Räkäsuo luonnonsuojelualueet. Lisäksi jotkut luontodirektiivin mukaiset SAC-alueet kuten esim. Haarasuo ja Huhtaneva-Lumineva ovat tärkeitä lintujen pesimäsoita.

Useimmat seudun suojeltavista soista ovat vaihtelevan kokoisia aapasoitia, joita luonnehtivat märät rimpinevat ja kuivemmat kalvakkanevat. Edellä mainitut linnustoltaan arvokkaat suoalueet ovat esimerkkejä tällaisista soista. Laaja-alaisia keidassoita seudulla on aapasoitia vähemmän, mutta moniin em. suojelualueista sisältyy myös keidassuo-osia. Kaakkurinneva on isompia yhtenäisiä suojeltavia keidassoita. Maankohoamisrannikon nuoria soita suojellaan edustavimmillaan Hummastin luonnonsuojelualueella.

Merkittävin lettojen suojelualue on Kiimingin lettojen alue. Muita edustavia lettoluonnon suojelualueita ovat mm. Kalliomaa sekä Päijänne-Välisuo ja Ruostesuo -niminen alue, joista jälkimmäisellä on erityisen edustavia koivulettoja.

Perämeren rannikon ainutlaatuisimpiin luontotyyppisiin kuuluu primäärisuknessiometsät, joita suojellaan monilla aivan rannikolla sijaitsevilla suojelualueilla. Merkittävimpiä niistä ovat Hailuoto, Liminganlahti, Siikajoen lintuvedet sekä Häyryseniemi-Purjekari.

Merkittävimpiä vanhojen metsien suojelualueita ovat Etelä-Sydänmaa ja Hillikkosuo. Lehtoja suojellaan mm. Kalliomaan ja Kiimingin lettojen alueilla.

Erilaisten perinneympäristöjen suojelussa tärkeimpiä alueita ovat merenrannikon laajat laidunnetut niityt, joista merkittävimmät sijaitsevat Hailuodossa, Liminganlahdella ja Siikajoen lintuvesillä. Myös sisämaassa on tärkeitä, joskin rannikon alueita pienempiä suojeltuja perinneympäristöjä.

Mielenkiintoisia geologisia muodostelmia suojellaan mm. Hailuodossa (dyynit), Haarasuolla ja Huhtaneva-Luminevalla (soiden väliset rantakaarrot) ja Etelä-Sydänmaalla (Jääkolun kivikkorakka).

Kulttuuriperinnön suojelukohteista kannattaa mainita Painuanlahdella sijaitseva Siikajoen uittokanava, joka on rakennettu 1900-luvun alussa tukkien uittamiseksi Oulujärveltä Siikajoen vesistöön. Kanavan käyttö jäi kuitenkin kannattamattomana lyhytaikaiseksi. Kanavan alkupään suojeltuja rakenteita on Painuanlahden luonnonsuojelualueella.

Laaja Räkäsuo luonnonsuojelualue ansaitsee erityismaininnan erämaisyydestään.

Kokonaisuutena nämä Oulun seudun luonnonsuojelualueet yhdessä ympäristöministeriön asetuksella perustettavien luonnonsuojelualueiden kanssa edustavat monipuolisesti maakunnan luontoa. Alueet täyttävät luonnonsuojelulain 10 §:n tarkoittamat yleiset edellytykset luonnonsuojelualan perustamiseksi. Tarkempi erittely alueiden kohdentumisesta eri luonnonsuojeluohjelmiin ja Natura 2000 -verkostoon ilmenee taulukosta 1.

Taulukko 1. Valtioneuvoston asetuksella perustettavien luonnonsuojelualueiden pinta-alat ja niiden perustamisen perusteena olevat Natura 2000 –verkosto ja valtioneuvoston hyväksymät suojueluohjelmat.

Suojelualueen nimi	Kunta	Pinta-ala (ha)	Maata (ha)	Vettä (ha)	Natura 2000		Suojeluohjelma	Naturan pinta-ala (ha)	METSO (ha)	Ohjelma- tai METSO-pinta-ala (ha)	Muu pinta-ala (ha)
					Tunnus	Tyyppi					
Hailuoto	Hailuoto Siikajoki	5 701,0	1 353,5	4 347,5	FI1100203 FI1100207 FI1100201 FI1100202 FI1100204 FI1100206	SPA/SAC SAC SPA/SAC SPA/SAC SPA/SAC SAC	SSO110329 HSO110101 LVO110231 RSO110100 SSO110328	5 465,8	0,0	1 355,2	239,5
Kusisuo	li, Oulu	423,6	414,8	8,8	FI1106401	SPA/SAC	SSO110435	411,0	2,0	321,0	
Viitaojanlatvasuo	li, Oulu	897,2	896,5	0,8	FI1101403	SAC		818,7	76,3	76,2	
Jäkäläneva	Kalajoki	277,1	277,1	0,0	FI1000008	SAC	SSO110330	226,0	17,1	195,5	
Kaakkurinneva	Kalajoki	564,2	564,2	0,0			SSO110331	0,0	7,3	457,8	17,3
Liminganlahti	Liminka Lumijoki Oulu	588,4	503,9	84,5	FI1102200 FI1103200	SPA/SAC SPA/SAC	LVO110237	505,6	22,1	467,1	58,6
Revonneva – Ruonneva	Liminka Lumijoki Siikajoki	4 033,0	4 032,2	0,8	FI1105001	SPA/SAC	SSO110334	3 755,0	34,8	3 543,3	87,1
Haarasuo	Lumijoki Siikajoki	692,5	692,5	0,0	FI1102201	SAC	SSO110335	672,4	16,2	593,3	
Lintusuo	Muhos Tyrnävä	1 854,6	1 853,7	0,9				0,0			1 854,6
Löytösuo – Karpassuo – Reikäsuo	Muhos Utajärvi	1 652,7	1 625,2	27,5	FI1102607	SPA/SAC	SSO110343	1 456,7		1 341,9	
Päijänne – Välisuo ja Ruostesuo	Muhos	781,7	779,0	2,7	FI1102605	SAC	SSO110344	713,9		513,3	67,8
Räkäsuo	Muhos Oulu Utajärvi	2 809,7	2 809,3	0,4	FI1106602	SPA/SAC		1 842,4			194,6
Hillikkosuo	Oulu Utajärvi	296,8	296,8	0,0	FI1106604	SAC	AMO110144	286,2		286,7	
Häyryseniemi – Purjekari	Oulu	112,7	91,5	21,1	FI1100405	SAC		81,4	22,1	22,1	
Iso Kalliosuo ja Satamosuo	Oulu	291,9	291,9	0,0	FI1100403	SAC		246,4			45,4
Kalliomaa	Oulu	208,1	208,1	0,0	FI1106605	SAC		131,1			
Kiimingin lettoalue	Oulu	798,1	796,8	1,3	FI1101204 FI1101205 FI1101202 FI1101201	SAC SAC SAC SAC	SSO110420	578,4	57,0	725,9	178
Kummunlammet – Uikulajärvi	Oulu	301,8	290,7	11,2	FI1100404	SPA/SAC	SSO110437	240,6		242,0	
Pilpasuo	Oulu	156,3	156,3	0,0	FI1103001	SAC		138,0			
Poikainlammit – Karhusuo	Oulu	1 067,3	1 044,5	22,8	FI1100400	SPA/SAC	SSO110418	1 001,8	13,9	489,1	47,7
Torvensuo – Viidansuo	Oulu Utajärvi	1 434,8	1 404,0	30,8	FI1106005	SPA/SAC	SSO110433	1 367,4	1434,8	1 011,2	
Virvikkosuo	Oulu	243,9	241,6	2,3	FI1106400	SAC		217,4			
Värkkisuo	Oulu Pudasjärvi	2 014,5	2 014,5	0,0	FI1103803	SPA/SAC	SSO110425	0,0		0,2	2 014,5
Pitkäsneva	Pyhäjoki Raahe	979,7	979,5	0,2	FI1103402	SAC		550,2			458,9
Hummasti	Raahe Siikajoki	566,2	566,2	0,0	FI1105202	SPA/SAC		553,6			
Olkijokisuu – Patti- joen pohjoishaara	Raahe	156,7	88,2	68,5	FI1103400	SPA/SAC	LVO110248	150,1		55,7	
Siikajoen lintuvedet	Raahe Siikajoki	457,8	453,8	4,0	FI1105202	SPA/SAC	LVO110257	232,7	130,7	363,4	94,4
Etelä-Sydänmaa	Reisjärvi	2 204,3	1 987,8	216,5	FI0900065 FI1000011	SPA/SAC SAC	AMO110135 AMO090102	702,3	1220,8	1 766,2	0,0
Akanneva – Rimmenneva	Siikajoki Siikalatva	339,0	338,9	0,0	FI1105000	SAC	SSO110354	321,9		178,2	
Huhtaneva – Lumineva	Siikajoki	555,6	534,9	1,8	FI1105200	SAC	HSO110122 SSO110336	448,9		401,9	43,8
Iso Särkisuo	Utajärvi	853,7	760,2	93,5	FI1101202	SAC		34,4			94,3
Niittysuo – Siiransuo	Utajärvi	2 544,2	2 510,3	33,9	FI1101202 FI1106001	SAC SPA/SAC	SSO110432	2 440,4	54,1	491,1	
Painuanlahti	Vaala	125,5	23,8	101,6	FI1200801	SPA	LVO110264	120,2		120,3	0,1
		35 984,4	30 882,2	5 083,3				25 710,9	3 109,3	15 018,6	5 496,6

Käytetyt lyhenteet:

AMO	= vanhojen metsien suojeluohjelma, Valtioneuvoston päätös 27.6.1996
LHO	= lehtojensuojeluohjelma, Valtioneuvoston päätös 13.4.1989
LVO	= lintuvesien suojeluohjelma, Valtioneuvoston päätös 3.6.1982
SSO	= soidensuojelun perusohjelma, Valtioneuvoston päätökset 19.4.1979 ja 26.3.1981
RSO	= rantojensuojeluohjelma, Valtioneuvoston päätös 20.12.1990
METSO	= Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma
SAC	= Euroopan yhteisön erityisten suojelutoimien alue
SPA	= Euroopan yhteisön erityinen suojelualue

Osaan suojelualueista sisältyy valtioneuvoston hyväksymien suojeluohjelmien sekä Natura 2000 -verkoston ulkopuolista aluetta, mikä ilmenee taulukossa 1 mainitusta "muu pinta-ala" sarakkeesta. Tämä muu pinta-ala on yksilöity alla olevassa taulukossa 2.

Taulukko 2. Valtioneuvoston asetuksella perustettavien alueiden pinta-alat ja perusteet, jotka liittyvät muuhun kuin Natura 2000 -verkostoon, valtioneuvoston hyväksymiin luonnonsuojeluohjelmiin ja Metso-ohjelmaan.

Suojelualueen nimi	Muu pinta-ala	
	ha	Peruste
Hailuoto	239,5	Alueeseen sisältyy kiinteistöhanhinnan yhteydessä tullutta suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta noin 87,1 ha.
Kaakkurinneva	17,3	Alueeseen sisältyy kiinteistöhanhinnan yhteydessä tullutta suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta noin 17,3 ha.
Liminganlahti	58,6	Alueeseen sisältyy kiinteistöhanhinnan yhteydessä tullutta suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta noin 58,6 ha.
Revonneva - Ruonneva	87,1	Alueeseen sisältyy kiinteistöhanhinnan yhteydessä tullutta suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta noin 87,1 ha.
Lintusuo	1 854,6	Alueeseen 990,5 ha maakuntakaavassa suojeluun varattua aluetta ja 780,4 ha hankittuja luonnonsuojelullisesti arvokkaita alueita.
Päijänne - Välisuo ja Ruostesuo	67,8	Alueeseen sisältyy kiinteistöhanhinnan yhteydessä tullutta suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta noin 17,3 ha.
Räkäsuo	194,6	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 194,6 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Iso Kalliosuo ja Satamosuo	45,4	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 45,4 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Kiimingin lettoalue	178	Alueeseen sisältyy kiinteistöhanhinnan yhteydessä tullutta suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta noin 178 ha.
Poikainlammit - Karhusuo	47,7	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 47,7 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Värkkisuo	2 014,5	Alueeseen 1958,3 ha maakuntakaavassa suojeluun varattua aluetta ja kiinteistöteknisistä syistä noin 45,4 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Pitkäsneva	458,9	Alueeseen 458,9 ha hankittuja luonnonsuojelullisesti arvokkaita alueita.
Siikajoen lintuvedet	94,4	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 94,3 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Huhtaneva - Lumineva	43,8	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 43,8 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Iso Särkisuo	94,3	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 94,3 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
Painuanlahti	0,1	Alueeseen sisältyy kiinteistöteknisistä syistä noin 0,1 ha suojeluohjelmien ulkopuolista aluetta.
	5 496,6	

4. Rauhoitusmääräykset sekä hoidon ja käytön tavoitteet

4.1. Yleistä

Valtioneuvoston asetuksella perustettavat alueet ovat lain 17 §:ssä tarkoitettuja muita luonnonsuojelualueita. Niillä tulisivat pääsääntöisesti voimaan luonnonsuojelulain 17 a §:n 1 momentista johtuen lain 13 – 15 §:ssä säädetyt rauhoitusmääräykset. Asetukseen otettaisiin näitä koskevat viittaussäännökset.

Luonnonsuojelulain 13 §:ssä säädetään luonnonsuojelualueilla kielletyistä toimenpiteistä. Kiellettyä olisi: 1) rakennusten, rakennelmien tai teiden rakentaminen, 2) maa-ainesten, kaivos-kivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen, 3) ojittaminen, 4) sienien, puiden, pensaiden tai muiden kasvien tai niiden osien ottaminen tai vahingoittaminen, 5) luonnonvaraisten selkärankaisten eläimien pyydystäminen, tappaminen tai hätyyttäminen tai niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläimien pyydystäminen tai kerääminen, 6) muutkin toimet, jotka vaikuttaisivat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen.

Lain 14 §:ssä säädetään poikkeuksista 13 §:ssä säädettyihin kieltoihin. Sallittua olisi: 1) alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista, retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisten rakennusten, rakennelmien ja polkujen rakentaminen, entistäminen ja kunnostaminen, 2) luonnonympäristöjen ja perinneluontotyyppien hoitaminen ja ennallistaminen sekä alueen luontaisen kehityksen palauttaminen, 3) alueen opastustoiminnan kannalta tarpeellisen tien rakentaminen, 4) marjojen ja hyötysienien poimiminen, 5) kalastaminen kalastuslain 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti, 7) alueella olevien teiden, sähkö- ja puhelinlinjojen sekä niihin liittyvien laitteiden käyttäminen ja kunnostaminen, 8) merenkulun turvalaitteiden ja vesistön kuluväylien kunnostaminen sekä vähäiset turvalaitteiden edellyttämät raivaukset, sekä 9) kartoitus ja maanmittaustyöt. Lisäksi alueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastuspalvelun, palontorjunnan, rajavalvonnan, eläintautien vastustamisen sekä eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin.

Lain 15 §:ssä säädetään luvanvaraisista poikkeuksista 13 §:n rauhoitusmääräyksiin. Metsähallitus voisi alueen haltijaviranomaisena kyseisen lainkohdan nojalla antamallaan luvalla sallia alueen perustamistarkoitusta vaarantamatta: 1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten eläinten pyydystämisen tai tappamisen, sienien, kasvien tai niiden osien, eläinten pesien ja kivennäisnäytteiden keräämisen, 2) vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa tarkoitettujen vieraslajien ja haitallisten vieraslajien sekä, jos laji on tullut liian runsaslukaiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi, muunkin kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärän vähentämisen, 3) sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöiden, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheutuvasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta, poistamisen, 4) alueelle kaatuneen riistaeläimen haltuun ottamiseen, 5) kalastamisen muutoinkin kuin kalastuslain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla, 7) geologisen tutkimuksen ja malminetsinnän, 8) ilma-aluksella laskeutumisen, 9) muidenkin kuin 14 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen rakennusten ja rakennelmien entisöinnin ja kunnostamisen.

Lisäksi Metsähallitus voi suojelualueen haltijaviranomaisena 15 §:n 2 momentin nojalla sallia hirvenajon metsästyksen yhteydessä.

Metsähallitus on vuokrannut asetuksessa perustettavia luonnonsuojelualueita pääosin hirvieläinten metsästyksen, mutta vaihtelevasti myös muun riistan metsästyksen. Tehtyjä vuokrasopimuksia ja lupaehtoja on tarpeen tarkistaa vastaamaan luonnonsuojelualueita koskevia säännöksiä. Suojelualueiden perustaminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että alueiden käyttö metsästyksen kokonaan estyisi.

Lain 15 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti Metsähallitus voi sallia vierasperäisten eläinlajien yksilöiden vähentämisen. Siten minkin ja supikoiran ja muidenkin vieraslajien, kuten valkohäntäpeuran ja kanadanmajavan metsästäminen on alueilla mahdollista alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen luvalla.

Luvanvaraiset poikkeukset voivat lain 15 § 1 momentin 2 kohdan mukaisesti liittyä myös muun liikaa lisääntyneen tai vahingolliseksi osoittautuneen lajin yksilöiden vähentämiseen tai 3 kohdan mukaisesti

pyyntiluvanvaraisen riistaeläimen yksilöiden poistamiseen, kun se on tarpeen suojelualueen ulkopuolella aiheutuvan turvallisuus- tai vahinkouhan torjumiseksi. Metsähallitus voi myös sallia hirvenajon metsästyksen yhteydessä.

Luonnonsuojelulain 17a §:n 2 momentin mukaan metsästyslain 8 §:ssä mainitun kunnan alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella metsästys on sallittu. Metsästyslain 8 §:ssä on kyse kuntalaisen yleisestä metsästysoikeudesta valtion omistamilla alueilla. Säännöksessä tarkoitetaan Lapin tai Kainuun maakunnissa sijaitsevia kuntia sekä Kuusamon, Pudasjärven tai Taivalkosken kuntaa, sellaisina kuin ne olivat 31.12.2014. Asetuksella perustettava Painuanlahden luonnonsuojelualue sijaitsee Vaalan kunnassa, joka vuoden 2016 alusta lähtien on kuulunut Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan ja sitä ennen kuului Kainuun maakuntaan. Värkkisuon luonnonsuojelualueesta osa sijaitsee Pudasjärven kunnassa. Näin ollen näillä alueilla metsästys on sallittua luonnonsuojelulain 17a §:n 2 momentin nojalla. Selkeyden vuoksi asetukseen sisällytetään viittaus mainittuun säännökseen.

Säännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen rajoittamisesta tällaisessa kunnassa sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia, ajallisia tai kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulle kuntalaiselle, jos se on tarpeen riistakantojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi. Painuanlahdella tai Värkkisuon Pudasjärven kuntaan kuuluvalla osalla ei ole tarvetta rajoittaa metsästyksiä luonnonsuojelullisista syistä.

4.2. Valtioneuvoston asetuksella säädettävät poikkeukset rauhoitusmääräyksiin

Valtioneuvoston asetuksella on muilla luonnonsuojelualueilla luonnonsuojelulain 17 a §:ssä säädetyin edellytyksin mahdollisuus säätää edellä kuvatuista rauhoitusmääräyksistä eräitä aluekohtaisia poikkeuksia, jotka voivat koskea metsästyksen sallimista, kalastuksen rajoittamista yleisillä vesialueilla, puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoimintaa, lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamista ja kunnossapitoa sekä tien, johdon ja kaapelin rakentamista, ojan kaivamista, vesikulkuväylän ruoppaamista tai muun vastaavan toimenpiteen sallimista.

Metsästyksen osalta lain 17 a §:n 3 momentissa säädetään, että muissa kuin metsästyslain 8 §:n tarkoittamissa kunnissa sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella on kiellettyä pyydystä, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärankaisia eläimiä. Valtioneuvosto voi kyseisen momentin nojalla kuitenkin säätää metsästyksen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja tai kohdistua tiettyyn eläinlajiin.

Valtioneuvostolle kuuluvaa harkintavaltaa käytettäessä on huomioitava valtiosääntöoikeudellinen vaatimus siitä, että pääsääntöisesti yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään lain tasolla. Tästä poiketen asetuksenantovaltuuksia on kuitenkin pidetty eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä mahdollisina vähäisten poikkeusten säätämiseksi asetuksella, kun asetuksenantovaltuuteen liittyy sitä rajaavia ja ohjaavia säännöksiä. Kyseistä lain 17 a §:n 3 momentin valtuussäännöstä koskeneessa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 17/2010 vp) todetaan, että kyseinen valtuussäännös on voitu ottaa lakiin alueiden erilaisuudesta johtuvien paikallisten erityisolosuhteiden huomioon ottamiseksi. Samaa säännöstä koskevasta ympäristövaliokunnan mietinnöstä (YmVM 11/2010 vp) ilmenee, että metsästys on

näillä alueilla kyseisen momentin ensimmäisestä virkkeestä johtuen pääsääntöisesti kiellettyä. Tapauskohtaisella harkinnalla on kuitenkin mahdollista säätää aluekohtaisia poikkeuksia, jotka voivat olla ajallisesti, alueellisesti tai lajikohtaisesti rajattuja.

Edellä esitetyn perusteella on metsästystä koskevien vähäisten, tapauskohtaisesti perusteltujen poikkeusten sallimista pidettävä valtioneuvoston harkintavallan puitteissa mahdollisena, mutta laissa olevaa pääsääntöä ei ole perustuslaki huomioon ottaen hyväksyttävää muuttaa asetuksilla käytännössä metsästyksen sallivaksi. Metsästyksen sallivat aluekohtaiset poikkeukset on myös rajattava siten, ettei niiden mukaisesta metsästyksestä aiheudu haittaa alueen muulle käytölle tai alueen perustamistarkoituksen vaarantumista.

Edellä viitatussa ympäristövaliokunnan mietinnössä on todettu, että eteläisessä Suomessa muut luonnonsuojelualueet ovat yleensä pienialaisia ja niillä on etenkin asutuskeskusten läheisyydessä useimmiten huomattavaa merkitystä ulkoilun ja virkistyskäytön kannalta. Näillä alueilla on tarpeen säädellä metsästystä tarkemmin kuin Pohjois-Suomessa. Valiokunta on todennut, että itäisessä Suomessa on suurempia olemassa olevia tai suunniteltuja suojelualueita, joilla suojelutavoitteiden kärsimättä voi olla mahdollista säännelysti metsästyä. Valiokunta piti tärkeänä aluekohtaisia metsästyä koskevia ratkaisuja, jotka tehdään tapauskohtaisesti ottaen huomioon perustamistarkoituksessa mainitut luontoarvot, jokamiehenoikeudet, virkistyskäytön määrä ja suojelualueen koko. Mietinnön mukaan metsästyksen sallittavuutta harkittaessa voidaan suojelualueen perustamistarkoituksen lisäksi ottaa huomioon luonnonsuojelualueen laajuus ja syrjäinen sijainti sekä pieni virkistyskäyttöpaine metsästyksen sallivuutta lisäävinä tekijöinä. Näillä laajemmilla alueilla tulee yhdistää luonnossa liikkumisen ja metsästyksen tarpeet samanaikaisesti hyvällä suunnittelulla hyödyntäen tarpeen mukaan ajallisia tai alueellisia metsästyksärajoituksia, jotka suunnitellaan avoimella yhteistyöllä.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan valtioneuvoston asetuksella perustettavat luonnonsuojelualueet ovat pääosin laajoja, syrjäisiä alueita, joilla yleinen virkistyskäyttö on verraten vähäistä erityisesti kesäkauden ulkopuolella. Alueiden laajuudesta johtuen perustettavat luonnonsuojelualueet muodostavat merkittävän osan paikallisten metsästykseseurojen käytössä olevasta metsästyksalueesta. Suojelualueiden perustaminen siten, että ainoastaan hirvenajo olisi mahdollista, olisi laajoilla suojelualueilla käytännössä mahdotonta. Nämä seikat puoltavat hirvenmetsästyksen laajaa sallimista Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelualueilla. Osalla asetuksella perustettavista suojelualueista on hirven metsästyksen lisäksi huomattavaa merkitystä pienriistan, erityisesti metsäjäniksen ja eräiden metsäkanalintujen metsästyksessä.

Suojelualueiden metsästyä koskevat linjaukset on sovitettu noudattamaan valtioneuvoston Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosien luonnonsuojelualueista antamassa asetuksessa (644/2017) tehtyjä ratkaisuja, koska maantieteellisesti nyt perustettavat suojelualueet ovat hyvin lähellä kyseisellä asetuksella perustettuja suojelualueita ja luonteeltaan saman tyyppisiä.

Asetuksella perustettavilla alueilla ehdotetaan sallittavaksi hirven metsästyksen useimmilla perustettavilla luonnonsuojelualueilla. Hirvenmetsästyä ei sallittaisi Jäkälänevan ja Kaakkurinnevan luonnonsuojelualueilla, Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualueen vuonna 1988 perustetulla Lummelammen – Koukkusen osa-alueella, joilla metsästyä ei ole tähänkään asti harjoitettu, virkistykseen käytettävällä Pilpasuon luonnonsuojelualueella eikä Häyryseniemen – Purjekarin luonnonsuojelualueella Oulun kaupungin taajaman läheisyydessä ja Raahen kaupungin taajaman tuntumassa olevalla Olkijokisuun – Pattijoen pohjoishaaran luonnonsuojelualueella, joilla molemmilla sijaintinsa perusteella on ennalta tunnistettavissa huomattavaa virkistyksestä merkitystä. Huomioiden suojelualueiden kasvanut virkistyksestä merkitys ja tarve varmistaa

alueilla vierailevien kävijöiden turvallisuus, metsästys ei tällaisilla alueilla ole sallittavissa. Kyse on myös pinta-alaltaan vähäisistä alueista, joten niillä on vain vähäinen merkitys alueen metsästysyhdistysten toimintaan.

Ketun metsästys ja vieraslajien minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen sallittaisiin ilman erillistä LSL 15 §:n mukaista poikkeuslupaa lintujen suojelualueilla (SPA-alueilla) lajiston pesinnän turvaamiseksi. Linnustoon haitallisesti vaikuttavien lajien metsästys linnustoalueilla on aiheellista rajoittaa pesinnän ja muuton ajan ulkopuolelle. Asetuksella ketun metsästys sekä minkin ja supikoiran pyynti säädettäisiin sallituksi vuosittain alkaen pääsääntöisesti 20.9. ja päättyen 31.3. Oulun seudun SPA-alueilla syysmuuttoaikaa pidentää kiljuhanhien muutto, joten Liminganlahdella ja Hailuodossa haittalajien metsästys ja pyynti sallittaisiin alkamaan kuukautta myöhemmin eli 20.10.

Metson ja teeren sekä metsäjäniksen ja rusakon metsästys sallittaisiin sellaisilla alueilla, joissa niitä on aiemminkin metsästetty, ja joissa siihen on paikallisesti esitetty olevan hyvät edellytykset ilman, että metsästys olisi ristiriidassa alueiden suojelutavoitteiden tai muiden käyttötarkoitusten kuten luontoretkeilyn kanssa. Linnustusta ei sallittaisi Natura 2000 –verkostoon lintudirektiivin mukaisena SPA-alueena kuuluvilla alueilla. Hailuodon ehdotettuun luonnonsuojelualueeseen sisältyy Hanhisjärvensuo, joka on Natura 2000 –verkostossa luontodirektiivin mukaisena alueena, joten siinä osassa suojelualuetta voitaisiin sallia metson ja teeren metsästys. Muuta linnustolle haitallista pienpetokantaa eli minkkiä ja supikoiraa voitaisiin pyytää edellä todetusti Metsähallituksen luvalla myös niillä luonnonsuojelualueilla, joilla se ei olisi asetuksen nojalla sallittua ilman poikkeuslupaa.

4.3. Liikkumisrajoitukset

Luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentin nojalla voidaan rajoittaa luonnonsuojelualueella liikkumista joko perustamissäädökseen tai lain 20 §:n nojalla annettavaan järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä, mikäli alueen eläimistön tai kasvillisuuden suojelu sitä vaatii.

Perustamisasetuksessa ei säädettäisi liikkumisrajoituksista, mutta Metsähallitus voi tarvittaessa myöhemmin antaa järjestyssäännöissä tätä koskevia määräyksiä.

4.4. Alueiden hoidon ja käytön tavoitteet

Luonnonsuojelulain nojalla suojeltavien alueiden hoidon ja käytön keskeisin tavoite on alueiden säilyttämien luonnontilaisina siten, että ekosysteemit kehittyvät luonnon omien prosessien mukaisesti ja ihmisen aiheuttamat häiriöt ovat mahdollisimman vähäisiä. Suurimmalla osalla perustettavista alueista tämä on riittävä toimenpide suojeluarvojen turvaamiseksi. Eräillä alueilla on tarpeen tehdä lisäksi ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpiteitä.

Luontoarvojen turvaamisen lisäksi merkittävä tavoite perustettavilla luonnonsuojelualueilla on luonto- ja kulttuuriarvot huomioivan virkistyskäytön mahdollistaminen. Alueilla on merkittäviä nähtävyyksisarvoja. Ne ovat myös luonnossa liikkumisen ja luonnonhavainnoinnin sekä ympäristökasvatuksen tärkeitä kohdealueita.

Ennallistamisen ja luonnonhoidon sekä virkistyskäytön ja luontomatkailun tarpeita tarkastellaan tarkemmin alueita koskevissa hoidon ja käytön suunnitelmissa sekä yksityiskohtaisemmissa toimenpidesuunnitelmissa.

5. Ehdotuksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Kaikki Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelualueet ovat valtion omistuksessa ja Metsä-hallituksen hallinnassa ja hoidossa, eikä suojelualueiden perustaminen aiheuta erityisiä hallinnollisia vaikutuksia. Toiminnallisena alueyksikkönä toimii Metsähallituksen Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut.

Uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen aiheuttaa sekä investointiluonteisia kustannuksia että vuotuisia alueiden hallintaan ja hoitoon liittyviä kuluja. Edellisiä ovat muun muassa maanmittaustoimitusten, luonnonsuojelullisten perusselvitysten ja palvelurakenteiden rakentamisen aiheuttamat kustannukset, jotka olisivat arviolta noin 168 000 euroa. Vuotuisia kustannuksia aiheutuu muun muassa palvelurakenteiden hoidosta, opastuksesta sekä alueiden luonnon ja käytön seurannasta sekä valvonnasta. Näiden kulujen arvioidaan olevan noin 65 000 euroa vuodessa. Investointi- ja vuotuiset ylläpitokulut eivät sisällä hallintokuluja. Kulut katetaan valtiontalouden kehyspäättöksessä hyväksytyjen määrärahojen puitteissa.

Alueita koskevia metsästysvuokrasopimuksia koskevat muutokset asetusta vastaavaksi aiheuttavat Metsähallituksessa hallinnollisia toimenpiteitä, mitä varten asetukseen on otettu siirtymäaika asetuksen voimaan tullessa voimassa olevien sopimusten mukaisen metsästyksen jatkumisesta vuoden verran asetuksen voimaantulosta.

6. Kuuleminen ja lausunnot

Valmistelun alkuvaiheessa on kuultu maakunnallisia ja paikallisia sidosryhmiä. Keskusteluissa kartoitettu mm. maakuntaliiton, kuntien, luonnonsuojelu- ja luonnonharrastusjärjestöjen, riistahallinnon ja metsästysseurojen näkemyksiä alueiden perustamisesta.

Asetusluonnos on lausunnoilla 20.10.-10.12.2021.

7. Olemassa olevien luonnonsuojelualueiden lakkauttaminen

Asetuksella perustetaan kaksi suojelualueita, joihin sisältyy jo aikaisemmin perustettuja luonnonsuojelualueita eli 390 hehtaarin laajuinen Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualue, joka on perustettu vuonna 1993 ja vuonna 1985 perustettu Niittysuon soidensuojelualue. Kyseiset alueet perustetaan tällä asetuksella uudelleen, jolloin niiden rauhoitusmääräykset tulevat vastaamaan nykyisen luonnonsuojelulain säännöksiä. Alueiden perustaminen uudelleen on tarpeen siksi, että perustamisella aiemmin vapaamman metsästyksen piiriin kuuluneen alueen metsästys muuttuu merkittävästi. Lisäksi Niittysuon luonnonsuojelualueella metsästyksen sallimisesta perustamisasetuksen mukaan määrätään alueen järjestyssäännössä, mikä ei ole nykyisen valtiosääntöoikeudellisen kannan mukaan suotavaa.

Vuonna 1993 vanhojen metsien suojelusta annetulla asetuksella (1115/1993) perustettu Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualue lakkautetaan tällä asetuksella kumoamalla kyseisen asetuksen 2 pykälän 1 momentin 88 kohta. Alue tulee osaksi tällä asetuksella perustettavaa laajempaa Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualueita.

Vuonna 1985 eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetulla asetuksella (801/1985) perustettu Niittysuon soidensuojelualue lakkautetaan tällä asetuksella kumoamalla kyseisen asetuksen 1 pykälän 1 momentin 7 kohta. Alue tulee osaksi tällä asetuksella perustettavaa laajempaa Niittysuon – Siiransuon luonnonsuojelualueita.

Kuuteen valtioneuvoston asetuksella perustettavaan luonnonsuojelualueeseen sisältyy valtiolle siirtyneitä yksityisiä luonnonsuojelualueita. Hailuodon luonnonsuojelualueeseen sisältyy 24 hehtaarin laajuinen, Liminganlahden luonnonsuojelualueeseen 117,5 hehtaarin laajuinen, Kiimingin lettoalueen luonnonsuojelualueeseen 49,7 hehtaarin laajuinen, Poikainlampien – Karhusuon luonnonsuojelualueeseen 32,8 hehtaarin laajuinen, Siikajoen lintuvesien luonnonsuojelualueeseen 160,2 hehtaarin laajuinen ja Huhtanevan – Luminevan luonnonsuojelualueeseen 18,9 hehtaarin laajuinen valtiolle siirtynyt yksityinen luonnonsuojelualue. Luonnonsuojelulain 22 §:n 3 momentin mukaan, jos luonnonsuojelualueeseen liitetään valtion omistukseen siirtynyt yksityinen luonnonsuojelualue, poistetaan tämän rauhoitusta koskeva merkintä liittämisen yhteydessä kiinteistötietojärjestelmästä ja samalla lakkaavat aluetta koskevat aiemmat rauhoitusmääräykset olemasta voimassa. Säännös koskee ensisijaisesti kiinteistöteknisellä liittämällä tehtävää liittämistä. Sen on katsottava koskevan myös tilannetta, jossa valtioneuvoston asetuksella liitetään olemassa oleva yksityinen suojelualue osaksi valtion luonnonsuojelualueetta. Metsähallituksen on kuitenkin haettava rauhoitusta koskevan merkinnän poistamista kiinteistötietojärjestelmästä suojelukiinteistön muodostamisen yhteydessä.

8. Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2022.